

OVER VOGELNESTEN.

Broedplaats van de Griel, Schotland.

't Was in de Rotterdammer Diergaarde.

We hadden daar vergaderd en braaf gedebatteerd over vogelbescherming en inzonderheid onze afkeuring te kennen gegeven over 't uithalen van nestjes, dat eigenlijk nog over 't heele land een noodlottig en onwaardig vermaak is voor groot en klein. Na afloop leidde de Directeur der Diergaarde, Dr. Büttikofer ons in zijn tuin rond, om ons de vogels te wijzen, die daar in wilden staat nestelen in de boomen en heesters.

En zoo geschiedde het, dat wij kwamen te staan bij een groepje eschdoorns en boven in de takken van één van die eschdoorns zat een pas vervaardigd nest, waarvan op 't eerste gezicht niet uit te maken was, of 't aan een slordigen, maar ondernemenden lijster of aan een wiewaal toebehoorde.

„Mijn knieën jeuken om er bij te klimmen,” zei de secretaris der Nederlandsche Ornithologische Vereeniging. „Jongen ja,” zei een lid met begeerige blikken, „maar 't is zoo druk in den tuin.” „'t Is anders gemakkelijk genoeg,” meende een derde en je kon duidelijk aan al de heeren zien,

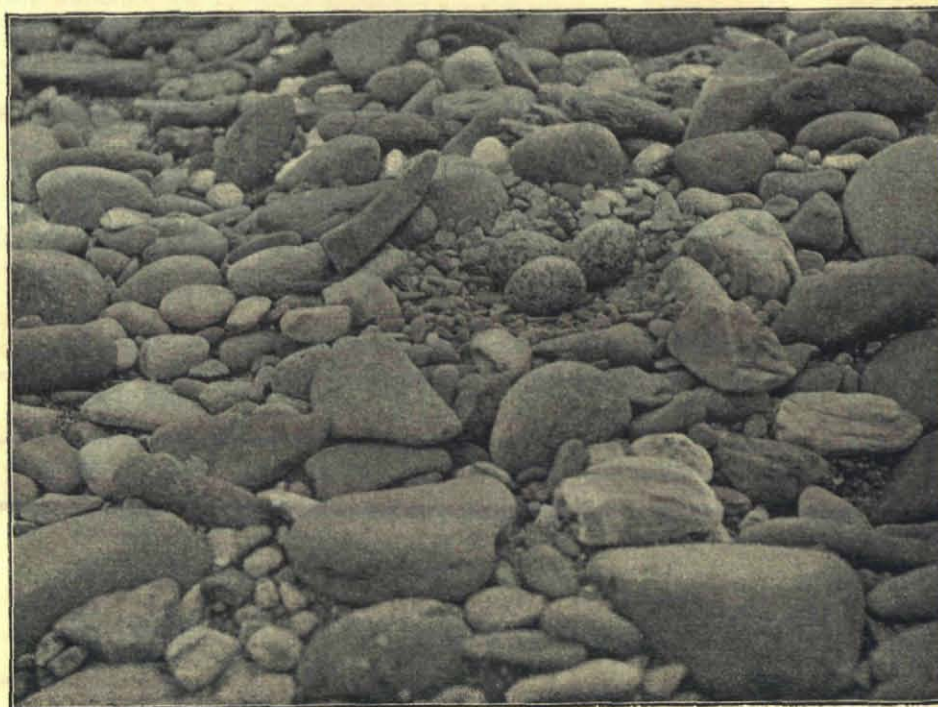
en er waren toch inderdaad vervaarlijke vogelbeschermers bij, dat ze wel een kwartje hadden willen geven, om eens een kijkje te nemen.

Geen wonder, want er zijn weinig dingen in de wereld, mooier en inniger dan een vogelnest met eitjes er in.

Ook is 't volstrekt de bedoeling niet, dat je, ter wille van vogelbescherming voor goed zou moeten afzien van nesten zoeken. Integendeel voor de ware vogelbescherming is 't een hoofdbezigheid, want 't is een van de beste middelen, om de vogels vertrouwen in te boezemen jegens ons en daar komt het vooral op aan.

Maar dan moet het nesten uithalen achterwege blijven.

Tot nu toe weet de vogel, dat in negen van de tien gevallen zijn nest verloren is, als 't door een mensch wordt gevonden. Maar ze kunnen eraan wennen, en er zelfs plezier in krijgen, dat iemand hun nest vindt, ontziet en dagelijks komt kijken. Want eigenlijk — waarom, weet ik niet precies — mogen de vogels over 't algemeen den mensch gaarne lijden en de meeste zoeken bij voor-

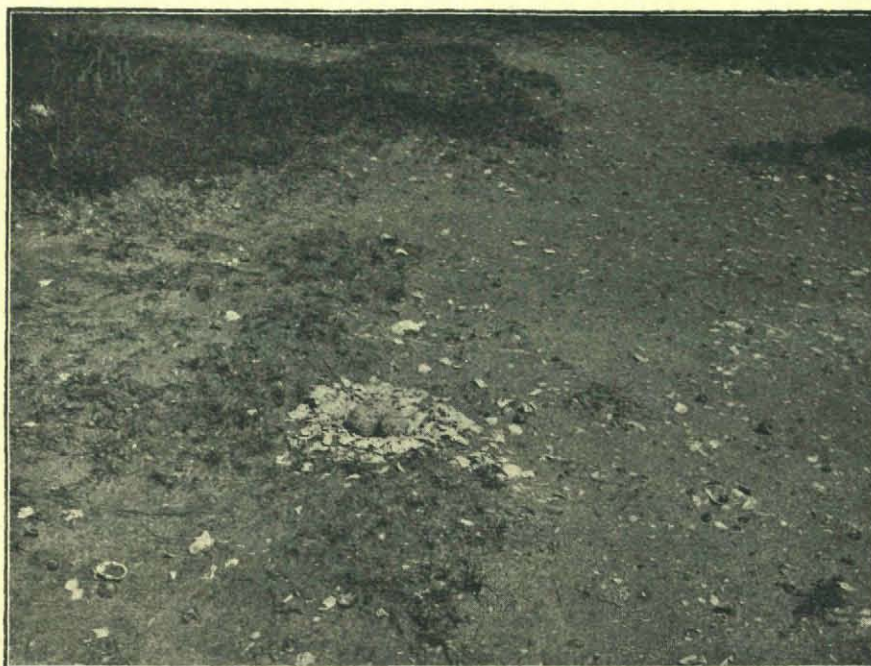

Broedplaats van de Scholekster, Schotsche kust.

keur zijn nabijheid. In en om Amsterdam nestelen meer vogels — ook meer soorten — dan in een even groot onbewoond stuk van De Peel, 't komt er niet opaan welk.

De gelegenheid tot nestjes zoeken kan dus voortdurend beter worden en ik hoop, dat ieder ervan profiteeren mag. Maar hoofdzaak blijft, dat alles met de meeste omzichtigheid geschiede en met 't doel, om de vogels vertrouwen in te boezemen.

Het gevonden nest mag dus nooit verstoord of meegenomen worden. Honderd jaar geleden zou ik dien eisch nooit hebben durven stellen, nu wel, want wie 't mooie van 't nest zoo sterk begeerde, dat hij er niet af kon blijven, kan 't nu fotografeeren. Aan een goede fotografie heb je na eenigen tijd meer dan aan 't nest zelf. Alleen buitengewoon merkwaardige en leerzame gevallen zouden ter beschikking kunnen komen van een goed museum,

Versierd nest van het Strandpleviertje, Texel, Polder Het Noorden.

als dat ergens in ons land te vinden is.

Wie nesten fotografeert, krijgt daarbij bovendien nog altijd de omgeving op den koop toe en dat is van 't allergrootste belang.

Wij zijn door de vriendelijke tussenkomst van den heer Jansen, bibliothecaris van Artis, in 't bezit gekomen van eenige zeer schoone photographiën van nesten, vervaardigd door een liefhebber uit Schotland.

Eenige er van reproduceeren wij hier, in de hoop, dat de een of ander van onze lezers of lezeressen dit zeer loonende werk ook ter hand moge nemen. Er is in ons land nog maar zeer weinig aan gedaan. De Engelschen daarentegen, met name een paar Londensche kantoorheeren, de gebroeders Kearton, hebben op dit gebied bewonderenswaardige dingen verricht. Heimans en ik hebben er helaas geen tijd voor.

Vogels, die in 't geheel geen nest bouwen, hebben wij in ons land maar weinig: de griel, de nachtzwaluw en nog naar omstandigheid enkele waadvogels en zwemvogels. Wie deze zaak nader bestudeert, zal opmerken dat deze niet-bouwers dikwijls met groote kunstvaardigheid en met groot talent hun broedplaats weten te kiezen.

De nachtzwaluw zoekt plekken op, waar dorrend loover is bijengewaaaid, de griel legt zijn beide eieren, die veel op keien lijken, in een omgeving, rijk aan kiezelsteen of schelpen. Onze fotografie doet de vraag rijzen, of hij niet soms een kuiltje uitholt en zou 't bloot toeval zijn, dat al die konijnenpepertjes tegen de eieren zijn terecht gekomen?

Er zijn meer van die vogels, die op de grens zweven tusschen niet-bouwers en kuiltesgravers, o. a. sterntjes, kluiten en schol-eksters. Van deze laatste heb ik wel eieren gevonden plat op 't zand,

Nest van de Meerkoet, Naarder Meer.

andere in een kuiltje tusschen 't gras en weer andere in kuiltjes, die met wat gekneusde en afgerukte grassprietjes waren gevoerd. Zoo'n schol-ekster is veelzijdig en begeeft zich zelfs tusschen de rolsteenen van 't strand, om daar schuilevinkje te spelen met zijn eieren. En denk maar niet, dat gij ze in de werkelijkheid zoo gemakkelijk zoudt opmerken als hier op de foto.

De meest interessante van alle strandbroeders is wel dat alleraardigste strandpleviertje. In den eersten jaargang van ons Tijdschrift heb ik al eens verteld, hoe Steenhuisen, Daalder en ik eens op Texel een versierd nest van dit vogeltje gevonden hebben en dat 't ons helaas niet gelukt is, het ongeschonden naar Artis over te brengen. Wel vonden we nog nestjes genoeg, maar niet één met zoo'n schelpenversiering.

Des te meer genoeg doet het mij, te kunnen vertellen, dat het hierbij afgebeelde nest nagenoeg van dezelfde plek op Texel afkomstig is, misschien door hetzelfde artistieke pleviertje vervaardigd.

Nu was 't onze soberder versierd, dit geeft zelfs meer den indruk, alsof die schelpjes werkelijk noodzakelijk bouw materiaal vormen. Weer een voorbeeld ervan, hoe moeilijk 't voor ons is, een uitleg te vinden voor de daden der dieren.

Verreweg de meeste strandpleviertjes vergenoegen

zich met een enkel kuiltje in 't zand, ook al ligt de grond rondom vol met schelpen.

Van de honderd-drie-en-zestig vogels, die in ons land broeden, zijn er ongeveer zeventig, die hun nest op den grond maken. Op allerlei manieren zoeken die veiligheid voor hun nesten; door nabootsing van de omgeving, door 't nest te bedekken of door ontoegankelijke plaatsen te kiezen. Dit laatste is in ons platte landje niet zoo gemakkelijk te doen, toch hebben enkele vogelsoorten hun toevlucht weten te nemen tot 't water.

Meeuwen en sterntjes leggen er hun eieren op drijvende stengels van riet en lischdodden, de fuut bouwt er zijn drijvende woning, en lepelaars, reigers en koeten bouwen met veel vlijt hun kunstmatige eilanden, die soms brutaalweg open en bloot liggen, maar meestal met veel zorg verscholen zijn tusschen de hoge waterplanten.

In 't koetenparadijs bij uitnemendheid, het nooit volprezen Naardermeer, bouwen de zwarte blesdragers hun woning meestal tusschen de hoge bladeren van egelskop. Het nest verrijst wel een halven meter boven 't water en heeft meestal aan twee zijden een mooi hellenden opgang, waarlangs onze vriend op en af waggelt, naarmate de zorg voor zijn mooie bruinrood gespikkelde eieren dat noodig maakt.

(Wordt vervolgd). *W. G. H.*

JAC. P. THIJSE.

Een paar waarnemingen bij Cruciferen.

Amsterdam moge, ten opzichte van de flora, in zeer vele opzichten achter staan bij menige andere stad in ons land, er is echter een plant in massa te vinden, die men in Limburg, Gelderland en meer dergelijke, overigens bevoorrechte provinciën tevergeefs zal zoeken en die door haar schoonheid alweer veel goed maakt. Die plant is *Cochlearia officinalis*, het lepelblad. 't Was op een prachtigen morgen in 't begin van Mei, dat ik nog eens volop van die heerlijke witte bloemen genoten heb. Wie ze in grooten getale, in heele perken bijna, vinden wil, make b.v. de volgende wandeling: Zeeburgerdijk, brug over 't Merwedekanaal over, den dijk volgen tot de villa *Zomerlust* en dan een klein smal dijkje langs, dat links van den grooten dijk een uiterwaard omzoomt. Die uiterwaard is rijk begroeid met planten, die op zilte klei thuis hooren. Wat zeldzaamheid betreft, staat *Apium graveolens* bovenaan, wat schoonheid betreft (in 't begin van Mei althans) wint *Cochlearia* het verre. Ik wil niet trachten, de plant te beschrijven: een botanische beschrijving doet hier niets ter zake, en ik geloof,

dat men dichter moet zijn, om in woorden te kunnen uitdrukken, wat men gevoelt bij 't zien van deze schitterend witte bloemen, die op sommige plaatsen als witte wolken, als sneeuwmassa's den bodem bedekken. Wat ben ik op dien Meidag dikwijls bij zoo'n perk *Cochlearia*'s gaan liggen, languit in 't gras, niet eens bemerkend, dat de grond niet geheel droog is. Niet alleen het oog geniet dan, maar ook de neus. De bloemen hebben een fijnen, eenigszins aromatischen geur, naar amandelolie, evenals de bloemen van *Prunus Padus*. Als men zulke bloemen mee kon nemen naar huis en daar verder kweken of ze als bouquet maar goed bleven! Toch, hoe mooi ook, komt dat schoon het beste uit in de natuurlijke omgeving.

Ik moest even de aandacht vestigen op het mooie van de plant, vóór ik begin aan datgene wat ik eigenlijk vertellen wilde, n.l. iets over de nektariën bij deze en een paar andere Cruciferen en in verband daarmee iets over de bestuiving.

Nektariën zijn, zooals bekend is, klieren van min of meer bijzonderen vorm, die de bloemenhoning